

#46

květen 2024

JOURNAL

časopis Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích

**NOVÝ REKTOR
PAVEL KOZÁK**

OBSAH

1 Aktuality

TÉMA

2

Velkých ryb se nebojím, říká nový rektor

5 Co se chystá

6 Univerzitní Zavírák je zpět

7 Tři dny plné inspirace, barev a hudby

8 Podporujeme studenty na cestě ke kariéře

10

ROZHOVOR

Srdce máme jenom jedno, říká profesor Alan Bulava

14 Trendem je slučování přírodovědných předmětů

16 Historička mapuje osudy „nalezenců“

18 Rudolf Zahradník má v Praze pamětní desku

VĚDA A VÝZKUM

20

Termální vody obývají raci od protinožců

22 Nový doktorský program je v tuzemsku unikátní

24 Bouda burgers vznikla jako studentský projekt

27 Na začátku bylo přání přečíst si bibli v originále

JOURNAL

časopis Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, č. 46/2024

Vydavatel:

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích,
Branišovská 31a, 370 05, České Budějovice

Šéfredaktor:

Mgr. Alena Binterová, Mgr. Miroslav Boček

Fotograf:

Aleš Motejl

Grafické práce a sazba:

Pavel Jaloševský

Jazyková korektura:

Mgr. Vendula Mikolášková

Témata, připomínky a náměty můžete zasílat

na mvlasak@jcu.cz

JOURNAL je pětkrát ročně distribuován zdarma
na Jihočeské univerzitě, jejích fakultách a dalších
vybraných místech.

Náklad 4 000 ks. Tisk: KARMÁŠEK, s.r.o.

Místo vydání: České Budějovice.

Registrace MK ČR E 21448, ISSN 2336-2170.

1

UNIVERZITA MÁ NOVÉ VEDENÍ

Nový rektor Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích prof. Ing. Pavel Kozák, Ph.D., představil začátkem dubna svůj tým pro- rektorů a kvestora. Statutárním zástupcem rektora a prorektorem pro rozvoj a vnější vztahy byl s účinností od 1. dubna jme- nován PhDr. Pavel Král, Ph.D., prorektorem pro vědu a výzkum

doc. Ing. Luděk Berec, Dr., prorektorem pro zahraniční vztahy doc. Ing. Vladimír Žlábek, Ph.D., prorektorkou pro stu- dium doc. PhDr. Renata Malátová, Ph.D., a prorektorem pro vnitřní hodnocení a akreditace doc. ThDr. Rudolf Svoboda, Th.D. Kvestorem zůstává Ing. Michal Hojdeckr, MBA.

2

ROZHOVORY S OSOBNOSTMI JU

Kniha E. Bobůrkové a R. Gálice s názvem Věda je život, život není věda obsahuje autorské rozhovory s vý- znamnými vědci, kteří dlouhodobě působili nebo stále ještě působí na naší univerzitě. Zpovídanými osobnostmi jsou pediatr Miloš Velemínský, teolog Karel Skalický, biolog Libor Grubhoffer, botanik Jan Květ, psycholog

Milan Nakonečný, biolog Vojtěch Novotný, bioložka Hana Šantrůčková a parazitolog Julius Lukeš. Knihu opatřil úvodem první rektor JU Jiří Divíšek. Slavnostní prezen- tace knihy se uskutečnila v kampusu JU za přítomnosti většiny respondentů, bohužel již bez profesora Miloše Velemínského, který v březnu zemřel ve věku nedožitých 88 let.

3

NOVÝ DĚKAN FROV JU

Fakulta rybářství a ochrany vod má od 1. dubna 2024 nového děkana. Stal se jím profes- or Tomáš Polícar, který v dosa- vadním vedení fakulty působil jako ředitel Ústavu akvakultury a ochrany vod. Tomáš Polícar v letech 2008 – 2014 zastával pozici vědeckého sekretáře, poté

proděkana pro vědu a výzkum zodpovědného rovněž za zahraniční vztahy. Od roku 2009 byl vedoucím Laboratoře in- tenzivní akvakultury. Odborně se v současnosti zabývá aplikovaným výzkumem v oblasti intenzivní akvakultury a produkci ryb v re- cirkulačních systémech.

4

NEJLEPŠÍ INOVACE ROKU

Jak poznáme, že strom napadl kůrovce? Na kmenu jsou ma- ličké dírký, závrty. Jenže ty leží ve velkých výškách. Pro jejich odhalení ve vysokých pa- trech je určena nově vyvinutá sonda, vzniklá v rámci projektů TAČR. Sonda je na nosné tyči, obraz se přenáší bezdrátově přímo do mobilu. Projektový tým Novák, Doležal, Ptáček, Geyer a Davídková z Přírodovědecké

fakulty JU získal dva české patenty a publiko- vali článek v prestižním Engineering Science and Technology (nakladatelství Elsevier). Pod záštitou dr. Štemberkové z KTT probíhá ko- mercializace sondy s cílem založit spin-off se soukromou společností. V rámci soutěže JU Innovation bylo projektu uděleno ocenění Nejlepší inovace roku.

VELKÝCH RYB SE NEBOJÍM, ŘÍKÁ NOVÝ REKTOR

Novým rektorem Jihočeské univerzity byl zvolen profesor Pavel Kozák, dosavadní děkan Fakulty rybářství a ochrany vody. S jakou vizí na post rektora přichází? Co bude jeho působení na této pozici znamenat pro zaměstnance a studenty? A jakou roli pro něj hraje univerzita ve společnosti?

Na postu rektora se v minulých funkčních obdobích vystřídali teolog s historikem. Nyní se na něm objevuje rybář. Jakou návnadu jste členům akademického senátu předhodil, že vás téměř jednomyslně zvolili?

Zajímavé je, že momentálně máme v České republice dva rybáře-rektory. Tím druhým je profesor Jan Mareš z Mendelovy univerzity v Brně. Vypadá to, že my rybáři jsme nyní žádanou komoditou (smích). Co se týče mého zvolení, rozhodujícím impulsem pro mě byla jednomyslná podpora ze strany děkanů všech fakult. Navíc šlo o podporu otevřenou, nebyl tak prostor pro zákulisní vyjednávání

a postranní úmysly. Moje kandidatura vzešla z dlouhodobé komunikace nás, děkanů, a naší potřeby vnést do řízení univerzity změnu. Zpočátku jsem se představě, že bych mohl kandidovat do funkce rektora, bránil, ale postupně mezi mými kolegy vykristalizovalo přesvědčení, že bych tím kandidátem měl být já. Znovu opakuji, zásadním momentem pro mě byla jednomyslná shoda děkanů na mém zvolení, bez ní bych do toho nešel.

Tak široká míra podpory ale nejspíš také znamená extrémně vysoká očekávání. Nároky, které na vás budou děkani a další zaměstnanci univerzity klást.

Uvědomuji si to a cítím velkou odpovědnost. Chápu, že moje zvolení může v někom vyvolávat pozitivní očekávání, v někom naopak strach. Mými hlavními pracovními nástroji v pozici rektora budou otevřenost a komunikace. Chci zacelit mezeru, která se tu v předchozím období rozevřela mezi rektorátem a fakultami, posílit jejich důvěru v rektorát.

Vysoká škola je ale poměrně složitý ekosystém, se spoustou zákrut, koryt, možná i slepých ramen.

Každá univerzita má své silné a slabé stránky. Tu jihočeskou považuji za mladou, rozvíjející se instituci s velkým vědeckým potenciálem. Jeden z mých předchůdců, profesor Tomáš Machula, měl oproti mně výhodu. Vedle humanitních věd měl za sebou ještě studium chemie na VŠCHT v Praze, viděl tedy svět z obou perspektiv – humanitní i přírodovědné. Jsem sice rybář a biolog, avšak význam humanitních věd nepodceňuji a přírodovědným oborům nadřazovat nehodlám. Význam humanitních oborů vnímám zejména v profesním vzdělávání pro region. Nejde jen o učitele všech stupňů škol, ale také o nelékařské zdravotní obory, podporu podnikavosti, sociální pracovníky, zaměstnance v celoživotním vzdělávání a řadu dalších profesních specializací. Úloha přírodovědně orientovaných fakult tkví spíše v nadregionálním významu ve formě přínosu pro vědu a výzkum. Fakultu zemědělskou a technologickou pak vnímám jako svorník, má význam regionální i nadregionální.

A ty slabé stránky?

Část fakult má rezervy ve vědecko-výzkumných aktivitách. Určitě je chci rozvíjet a posilovat. Když se zvedne kvalita vědy, zvedne se i kvalita výuky a absolventů. Jak si Jihočeská univerzita stojí v celosvětovém srovnání vysokých škol, můžeme vyčíst z některých žebříčků. Ty důvěryhodné naznačují, kde máme nedostatky. Pravidelným sledováním

těchto ukazatelů chci pověřit jednoho z prorektorů. Jako další rezervu vnímám nedostatek komunikace mezi rektorátem a představiteli fakult. Zamýšlím podporovat pravidelná setkání děkanů s rektorem či prorektory, větší otevřenost. A pak bych rád zefektivnil fungování marketingu, na který chci klást větší důraz.

Jakožto rybář sedíte u řeky a hledíte do kalných vod budoucnosti Jihočeské univerzity. Co byste v nich na konci tohoto funkčního období rád zahlédl?

Vedle toho, co jsem uvedl výše, chci nastavit transparentnější řízení a financování všech součástí univerzity a provést i některé organizační a personální změny. Důležitá je pro mě spolupráce s Akademií věd ČR a napojování se do mezinárodních konzorcií a center. Dále bych chtěl bezprostředně po svém nástupu do funkce prohlubovat komunikaci s municipalitami, významnými soukromými subjekty a dalšími partnery hlavně v regionu. Potenciál vidím například ve spolupráci s projektem Evropského hlavního města kultury 2028, jímž byly České Budějovice zvoleny. Jihočeská univerzita je jednou z největších „firem“ v regionu. Zaměstnává spoustu lidí a produkuje kvalifikovanou pracovní sílu v mnoha profesích.

Pocítí změnu rektora řadoví studenti?

Student je pro mě v oblasti vzdělávání na prvním místě, je to náš klient, kterému musíme zajistit nabídku prestižních studijních programů. Důležité je také zavádět pestřejší paletu metod a forem výuky, dialog. Určitě se zasadím o posílení volnočasových sportovních a kulturních aktivit. Rád bych podpořil fungování univerzitních týmů, stipendijních programů a sportovních dnů.

Rybaření je také sport. Nemohl by každý student univerzity bezplatně obdržet povolenku na chytání ryb? Univerzita by

si mohla pro potřeby studentů pořídit i soukromý revír – budějovické „koupaliště“ Bagr.

To určitě ne (smích). Rád bych ale podotkl, že nejsem jen rybář, ale také biolog se silným ekologickým citěním. I v tomto ohledu hodlám univerzitu posouvat dál a rozumným způsobem snižovat její uhlíkovou stopu. Už na Fakultě rybářství a ochrany vod jsme se do podobných projektů dlouhodobě zapojovali. Určitě je dobré poohlédnout se, jak téma udržitelnosti řeší v cizině, a inspirovat se.

Tragická událost na pražské Filozofické fakultě nám bohužel ukázala, že univerzity nemusí být jen bezpečným místem myšlení a vzdělávání se. Zmínil jste, že kladete důraz na komunikaci a otevřenost. Nepřehodnotil jste po střelbě na Karlově univerzitě svůj postoj?

Mám k tomu velmi osobní vzpomínku. Bezprostředně po této události jsem dostal od svého bývalého studenta dopis, který ve mně silně rezonoval. Nabádal mě v něm, abych i přes otřesnost toho, co se stalo, nepodléhal přehnaným tlakům na zajištění bezpečnosti na univerzitě a dál hájil otevřenost a svobodu, jako jsem to činil doposud. Je mi jasné, že vyvážit otázky bezpečnosti a svobody nebude jednoduché. Jakožto rektor ale nechci do vytváření národní strategie bezpečnosti na univerzitách vstupovat jen jako pasivní vykonavatel, chci se na ní i aktivně podílet.

Nejste jediným zástupcem „rybářů“, kteří míří do vedení univerzity. Z vaší mateřské fakulty se do vrcholných pozic rekrutovali ještě Vladimír Žlábek do pozice prorektora pro zahraniční vztahy a Michal Hojdek, který je kvestorem. Nepokouší se představitelé Fakulty rybářství a ochrany vod uchvátit na univerzitě moc a zrušit všechny obory, které nesouvisí s rybami?

To bych musel zrušit i obor, ze kterého jsem sám vzešel, jelikož se ve svém profesním životě nezaměřuji primárně na ryby, ale na raky. Samozřejmě ne, kolegové mohou být klidní. Musím zdůraznit, že i mí spolupracovníci vzešli ze společné shody, rozhodně jsem si je tam neprosadil „na silu“. Kvestora je třeba chápat jako nezávislého úředníka. A Vladimír Žlábek byl do této pozice zvolen kvůli jeho manažerským schopnostem a tomu, že je ředitelem velké výzkumné infrastruktury CENAKVA, jež vzešla z Fakulty rybářství a ochrany vod, ale v současné době jsou do jejích projektů zapojené další fakulty. Kvalitní tým prorektorů a dalších zaměstnanců vnímám jako alfu a omegu mé rektorské funkce.

Být rektorem obnáší absolvovat také řadu formálních, společenských akcí. Jak se vám bude dařit naplňovat dvojroli biologa a rybáře, který se cítí nejlépe u vody v dlouhých rybářských holínkách, a leadera univerzity, jež bude muset úzkostlivě dbát na svůj zevnějšek a občas se i pohybovat ve světě „velkých ryb“?

Máte pravdu, že lépe se cítím v přírodě, v neformálním oblečení, ale už ze svého působení coby děkana jsem si zvykl i na tu druhou roli. Víím, že mě čeká množství společenských akcí a setkání a že je budu muset selektovat. Setkání s velkými rybami se ale nebojím.

Jak byste závěrem svou představu toho, jakým budete rektorem, stručně shrnul?

Chtěl bych být na jedné straně mediátorem, ale určitě budu v případě potřeby i rozhodný. Obecně se ale považuji spíše za člověka kompromisu než konfliktu a dokážu jednat i s lidmi, kteří nekonvenují mému světónázoru.

Text: Miroslav Boček

Foto: archiv JU

TALKS&PARTY

29. dubna, Studentský klub Kampa, 19:00

Nejlepší způsob, jak se seznámit se studentskými spolky na JU.

UNIVERZITNÍ ZAVÍRÁK

14. května, kampus JU, 16:00

Tradiční hudební festival na louce u kolejí.

BUDĚJOVICKÝ MAJÁLES

19. až 24. května, různá místa v Českých Budějovicích

Studenti sobě aneb největší neziskový festival v ČR.

DEN S UNIVERZITOU

24. května, v rámci Budějovického Majálesu na Sokolském ostrově

Univerzita se v rámci majálesu představí středoškolákům.

BĚH O POHÁR REKTORA

1. června, v rámci Budějovického půlmaratonu

Běh o pohár rektora JU je jediný svého druhu v sérii závodů RunCzech.

UNIVERZITNÍ ZAVÍRÁK JE ZPĚT

Hudební festival pro studenty, absolventy, zaměstnance i širokou veřejnost se po roční pauze vrací ve velkém! Akce se bude konat 14. května přímo v kampusu JU.

Univerzitní Zavírák vznikl v roce 2015, původně jako dvoudenní festival. Univerzita se tehdy rozhodla uspořádat akci, na které by se organizačně spolupodíleli sami studenti. Tehdejší vedení JU oslovilo všechny studentské spolky, tedy Studentskou unii JU, ISC (dnes už ESN USB) a Studentské rádio K2. Spolky spojily síly a vymyslely program plný přednášek, sportovních aktivit a hudby. Zároveň se konala grilovačka, letní kino a open air koncert. Festival v této podobě fungoval až do covidu. Na Zavíráku se za tu dobu vystříдалo nespočet studentských kapel, lokálních interpretů, ale i známých jmen jako jsou James Harries, Fast Food Orchestra nebo Vojtaano.

Zajímavé interpretace nabízí i aktuální ročník. Na louce za kolejemi u Studentského klubu Kampa vyroste v úterý 14. května pódium, na kterém se postupně představí kapela

Kapela Helenine oči je headlinerem letošního ročníku

William, vítěz krajského kola soutěže univerzitních kapel, nebo třeba skupina Šrouby a Matice, která oživí nejznámější písně již neexistující kapely Mandrage. Finále obstará slovenská kapela Helenine oči, která ve své hudbě využívá kombinaci prvků metalu, ska, reggae, folku a rocku. Jejich písně mají miliony zhlédnutí na You Tube, máte se tedy na co těšit.

Pro návštěvníky bude po celou dobu festivalu zajištěno občerstvení, které připraví Studentský klub Kampa a Bouda Burgers. Následně vás čeká afterparty v hudebním klubu K2 pod taktovkou Studentské unie JU. Sledujte událost na Facebooku, postupně zde organizátoři zveřejní celý hudební i doplňkový program.

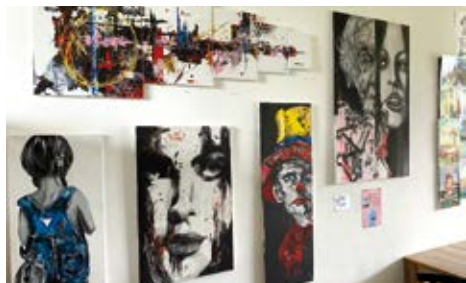
Akci pořádá Jihočeská univerzita ve spolupráci se Studentskou unií JU. Partnery akce jsou Budějovický Budvar, n. p., GoDrive - budějcký carsharing, ČEZ, ČSOB, město České Budějovice a Jihočeský kraj. ●

Text: Miroslav Vlasák

Foto: archiv JU

TŘI DNY PLNÉ INSPIRACE, BAREV A HUDBY

V polovině dubna se ve Studentském klubu Kampa a v prostorách Akademické knihovny JU konal festival umění Art day. Do kampusu JU přinesl nejen zábavu, ale také množství inspirace a možnosti ponořit se do světa barev, tvorby a hudby.

Hlavním heslem festivalu bylo tentokrát „Kam se hrabou ty Insta filtry!“. Návštěvníci během tří dnů procházeli výstavou fotografií, obdivovali malby a další umělecká díla, která nabízela neuvěřitelnou paletu kreativity a barevných dojmů. K vidění byly i neobvyklé techniky jako rytí do skla.

Zájemci mohli navštívit také několik přednášek a workshopů, od tvorby fotografií a umění tance, až po základy první pomoci. Vrcholem večerů pak byly koncerty hudebních skupin, které do festivalového prostoru vnášely živou festivalovou atmosféru. Spolek Jamfire zajistil pondělní hudební jamování, dále vystoupili zpěvačka EMAYA, kapela William či zpěvák Láska.

„Program festivalu nabídl širokou škálu aktivit a zážitků pro všechny příznivce umění a kreativity. Přednášky od umělců a tvůrců z řad studentů vysokých škol v Českých Budějovicích či od lokálních profesionálních umělců poskytly inspiraci a nové pohledy na svět umění. Workshopy umožnily návštěvníkům ponořit se do procesu tvorby a vytvořit

něco unikátního vlastníma rukama,“ shrnuje Richard Šefl, jeden ze zakladatelů Studentské unie JU a festivalu Art day.

Umělců, kteří vystavovali svá díla, bylo bezmála dvacet. Svě obrazy představili například Lucie Lovčíková, Míša Soukeníková nebo umělec Happy a Zdeněk Kilian. Fotografie vystavili Petr Smrž, Jakub Trtík, Matěj Vlk, Barbora Stehlíková nebo Eliška Kůrková. Festival se mohl uskutečnit díky podpoře partnerů, kterými letos byli Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Budějovický Budvar, portál Studentský život a Studentský klub Kampa. Hlavním partnerem bylo město České Budějovice. ●

Text: Miroslav Vlasák

Foto: archiv JU

PODPORUJEME STUDENTY NA CESTĚ KE KARIÉŘE

Kariérní centra se stala standardní součástí moderních světových univerzit. „Úkolem vysokých škol už není pouze poskytovat kvalitní vzdělání, ale také aktivně podporovat své studenty a absolventy v jejich kariérním rozvoji,“ říká Monika Maříková, vedoucí Kariérního centra JU, které už čtvrtým rokem pomáhá studentům JU s uplatněním na pracovním trhu. Centrum sídlí v budově Ekonomické fakulty, ale určeno je všem studentům JU. Studenti a absolventi všech fakult si tak mohou domluvit schůzku na téma kariérní poradenství nebo navštívit některou z pořádaných akcí.

Zaměstnavatelé si často stěžují, že absolventi vysokých škol nemají dostatečné komunikační a prezentační dovednosti. Potvrzují to i personalisté, kteří se u přijímacího řízení setkávají s nepřipraveností uchazečů. Souhlasíte s nimi?

Bohužel to stále často bývá problém. Proto se v „kariérku“ snažíme všemi silami realizovat v praxi naše motto „nastartujte svou kariéru již při studiu“. Je důležité vysvětlovat studentům, že získání vysokoškolského titulu není konec, ale začátek. Snažíme se jim poskytnout odbornou podporu a poradenství v oblasti kariérního rozvoje a připravit je při vstupu na trh práce prostřednictvím nabídky různých aktivit, workshopů, individuálního poradenství a spolupráce s odborníky z praxe.

Kariérní centrum JU funguje na univerzitě od roku 2020, tedy stále ještě poměrně krátce. Podařilo se vám už dostatečně vejít ve známost? Roste počet studentů, kteří se na vás obracejí?

Myslím, že jsme si za ty čtyři roky získali u studentů i zaměstnavatelů dobré jméno. Projevuje se to především v narůstající návštěvnosti workshopů, individuálních konzultací, v chuti zaměstnavatelů navazovat nové spolupráce i v celkové zpětné vazbě. Tento trend nás samozřejmě nesmírně těší, ale zároveň také zavazuje ke stále lepším

výkonům a zkvalitňování našich nabídek. V budoucnu bychom se chtěli zaměřit na to, aby skutečně každý student na univerzitě u nás našel přesně to, co hledá. Abychom stále rozšiřovali nabídku témat a také mohli organizovat naše workshopy na všech fakultách univerzity.

Pojďme krátce představit služby, které studentům a absolventům poskytujete.

Pravidelně například pořádáme workshopy na témata spojená s kariérním růstem. Tyto workshopy všeobecně zahrnují například přípravu psaní životopisu, simulované pracovní pohovory, rozvoj soft skills a další rozličná témata. Mezi nejnavštěvovanější se v poslední době řadí workshopy z odvětví marketingu, wellbeingu a osobního rozvoje. Chceme poskytnout studentům praktické dovednosti a znalosti, které jim pomohou při hledání zaměstnání a uplatnění se na trhu práce.

Poskytujete studentům i individuální konzultace?

Ano, individuální konzultaci s kariérním poradcem studenti velmi rádi využívají. Tato služba je zaměřena na osobnější přístup. Na setkáních poradci pomáhají studentům s plánováním jejich „kariérní cesty“, hledáním pracovních příležitostí, přípravou na pracovní pohovory a dalšími oblastmi spojenými s jejich profesními cíli.

Klíčové je bezesporu i přímé propojení s pracovním trhem. Spolupracujete s odborníky z praxe?

Velmi aktivně spolupracujeme s firmami a organizacemi, které reálně nabízejí studentům přístup k pracovním příležitostem. Tato spolupráce zahrnuje nejen zveřejňování pracovních pozic a stáží, ale především nám lidé z praxe vedou workshopy a to studenti oceňují nejvíce. Tímto způsobem se snažíme propojit potřeby trhu práce s dovednostmi a zkušenostmi našich studentů.

Jaké problémy studenti nejčastěji v kariérním centru řeší?

Nejčastěji se na nás obrací s požadavkem na úpravu svého CV. Na internetu sice koluje mnoho návrhů, šablon a tipů na sestavení CV, to ale neznamená, že jsou všechny správné. Navíc neexistuje jeden univerzální návod na sestavení „perfektního CV“. Během individuální konzultace se studentem dokážeme identifikovat ty nejdůležitější informace, které by v CV neměly chybět. Většinou společně přijdeme i na drobné úspěchy a ocenění, kterým student možná nepřikládá přílišnou důležitost, v životopisu ale zní skvěle a zdůrazňují tak studentovy přednosti.

Jaké akce máte ještě pro letní semestr připravené?

V letním semestru už máme za sebou naše standardní a návštěvně úspěšné workshopy, jako je například „Tvoje CV aneb jak se v tom neutopit“, který studentům radí, jak nejlépe sestavit svůj životopis. Začátkem dubna jsme plynule navázali další oblíbenou stálící v podobě LinkedIn, pod vedením zkušené paní Radky Rajnochové, která zastává pozici Center Manager v obchodním domě IGY v Českých Budějovicích. Opravdu velkou radost a zároveň i zdravý respekt máme z workshopu, který jsme nazvali „Dobrovolnictví jako nástroj wellbeingu“. Tento workshop se uskutečnil 24. dubna

Tým Kariérního centra JU

a probíhal formou panelové diskuse. Účast nám potvrdila opravdová esa v oboru. Namátkou uvedu jen pár jmen zástupců neziskových organizací, jako jsou Amnesty International, Občanské Sdružení ADRA, centrum Arpida a mnoho dalších. Na tomto projektu s námi spolupracovala Teologická fakulta, která nám nabídla zázemí a podílela se s námi na zajištění průběhu akce. Zástupci zde studentům představili chod „neziskovek“ a zároveň je nechali nakouknout pod pokličku během následné diskuse. Samozřejmě i nadále pokračujeme v pravidelných individuálních konzultacích, které se nám každý měsíc daří zaplňovat do posledního termínu.

Text: Miroslav Vlasák

Foto: archiv EF JU

Kariérní centrum najdete v přízemí budovy Ekonomické fakulty JU.

www.jcu.cz

 Kariérní centrum JU

 karierni_centrum_ju.

SRDCE MÁME JENOM JEDNO, ŘÍKÁ PROFESOR ALAN BULAVA

Špičkový kardiolog Alan Bulava má ze své zdravotnické praxe jasnou představu o nárocích na záchranáře a také o úzce provázané spolupráci lékařů a sester. V moderní medicíně se už tyto profese bez sebe neobejdou. „Šikovná, vzdělaná a laskavá sestra, to je téměř polovina doktora,“ říká profesor Bulava, který je náměstkem pro vědu, výzkum a školství Nemocnice České Budějovice.

Jste vedoucím lékařem arytmiologie a kardiostimulace v českobudějovickém Kardiocentru, které je velmi uznávaným pracovištěm. Zároveň stále působíte na Zdravotně sociální fakultě JU, kde jste členem vědecké rady, garantem dvou studijních programů, řešíte výzkumné projekty atd. Je propojení obou sfér užitečné?

Během pětadvaceti let své práce lékaře jsem se stal svědkem natolik převratných změn ve péči o pacienty, že požadavky praxe nutně

musí ovlivňovat systém vzdělávání budoucích zdravotnických pracovníků. Teorie a praxe nemůže být v těchto oborech od sebe odtržena. Je to pro mě velmi časově náročné, ale snažím se být s fakultou v kontaktu, jak dokážu.

Největší skupinu absolventů ZSF JU každoročně tvoří ti ze studijního programu Všeobecné ošetřovatelství. Jak tuto profesi vnímáte?

Je moc fajn, že v Českých Budějovicích tuto fakultu máme a že i naše nemocnice má

šanci vybírat si z jejich absolventů kvalitní posily. Lidé, kteří jdou studovat pomáhající profese, by měli mít altruistické nastavení – počítat s tím, že se budou setkávat s pacienty, které něco bolí a jsou mnohdy nepříjemní, protože jsou ve stresu, mají strach z cizího prostředí apod. Nejdou si do nemocnice lehnout v dobré náladě a potřebují zde potkat někoho, kdo je na ně hodný, komu se mohou svěřit a důvěřovat. Proto je v ošetrovatelství nutné vyvažovat jak dostatek znalostí, tak lidský rozměr této práce a schopnost pečovat o lidi, kteří to potřebují. Přes záplavu informací, kterou budoucí sestry během studia dostanou, by toto stále mělo být ústředním mottem – že jsou tady proto, aby byly pacientům oporou. Nesmí být odtržené od praxe. V současné době se na ně valí kromě mnoha teoretických znalostí i spousta nutné administrativy a dalších požadavků, tím méně jim však zůstává prostoru pro kontakt s pacientem.

Na fakultě jste garantem Zdravotnického záchranářství, což je velmi náročná profese. Jak ji vnímáte?

Je to specifický obor po mnoha stránkách, který vyžaduje od člověka poměrně hodně jak fyzicky, tak psychicky. Musí se u nich snoubit řada důležitých vlastností – být empatičtí, ale zároveň dostatečně asertivní, aby unesli zátěž stresu a byli vybaveni aspoň základními medicínskými znalostmi a dovednostmi, jak stabilizovat pacienta a dovézt ho k další odborné péči. Bohužel se setkávají se spoustou ústrků, různých forem násilí, fyzického i psychického napadání, takže je provází i neuvěřitelná frustrace kvůli zneužívání zdravotní péče. Mnozí občané se totiž naučili využívat službu první pomoci jako takový otevřený švédský stůl: zneužívají urgentní příjmy a mimo pracovní dobu chtějí řešit své problémy, které dřív řešili u svých praktických lékařů. Týká se to 20 až 30 procent výjezdů a něco se s tím musí udělat,

avšak ambice ze strany politiků je prakticky minimální, protože se na tom dají v Čechách prohrát volby. Řešení však stejně jednou přijít musí.

Na kardiologii určité řadu našich absolventů potkáváte.

Ano a jsem rád, že drtivá většina studentů Zdravotnického záchranářství, kteří školu dokončí, v tomto oboru zůstane. U studentů vnímám různé cykly, některé ročníky koncentrují neuvěřitelně chytré a šikovné lidi, takže býváme u státnic překvapeni rozsahem jejich znalostí a také velmi pozitivními referencemi z jednotlivých středisek záchranné služby. Několikrát jsem zažil tak velký rozsah znalostí, že se téměř podobal atestační zkoušce z urgentní medicíny.

V magisterském studijním programu Specializace v ošetrovatelství je na ZSF JU jedním ze tří modulů Ošetrovatelství v intenzivní péči, jehož kvalitu také garantujete. Jaký je o toto zaměření zájem?

V podstatě je to jeden z nejatraktivnějších modulů a je velice žádaný, ovšem zájemci musí počítat s tím, že péče v intenzivní medicíně je velice náročná. Patří toho do ní hodně: od metabolických problémů přes oběhové problémy k pooperační péči a tak dále. Rozhodně si nemyslím, že by třeba v magisterském navazujícím studiu mělo pokračovat víc studentek a studentů, než v současné době fakulta má. V tomto si vybírá jen ty nejlepší z nejlepších, což je dobře.

Před pár lety se vrátila diskuse o tom, zda opravdu potřebuje sestra vysokoškolské vzdělání. Jak se na to díváte ze své praxe?

Dokázal bych si to představit v situaci, kdy by střední zdravotnická škola byla výběrovou školou jako kdysi. Jenomže to není současná praxe, nyní se tam dostanou i žáci s horším prospěchem. Navíc je v kontaktu s pacientem zapotřebí i určitá vyspělost a vyzrálost.

Dnešní mladí jsou sice na jedné straně pokročilí a začínají s mnohými aktivitami dříve, ale na druhé straně jim říkám generace sněhových vloček, protože se rozpouštějí pod minimálním tlakem a nejsou schopni ustát vyšší nároky. I proto je vhodný časový odklad nástupu do tak náročného zaměstnání, jakým je poskytování zdravotnických služeb. Je to i v zájmu pacientů. Byť ty tlaky zde svého času byly, nebyly motivovány odborným pohledem na věc, nýbrž akutním nedostatkem zdravotních sester. Ale taková řešení považuji za totálně zkratkovitá a nesmyslná.

Pokrok v medicíně je tak rychlý, že orientovat se v technických a dalších novinách musí být obrovsky náročné.

To je i další argument pro potřebu vzdělání a vyzrálosti sester. Ošetřovatelství a další nelékařské profese musí držet krok s vývojem medicíny, to je jasné. Sestry musí rozumět tomu, co lékař provádí, a musí mu být v práci partnerem. Nedokázal bych si představit, že by do tak složité problematiky nastoupil někdo v osmnácti, devatenácti letech po absolvování střední školy. To dnes doopravdy není reálné. Když vezmu svůj příklad, což je sálový provoz na kardiologii, tak já jako lékař se při operaci srdce bez spolupráce se sestrou a biomedicínským inženýrem vůbec neobejdu. Během času se výrazně změnila spousta postupů: medicína opustila velké chirurgické zákroky a směřuje k miniinvasivním katérovým zákrokům, ve výhledu je genová terapie a personalizovaná medicína... Musíme pořád sledovat nejnovější poznatky. Vývoj je tak rychlý a dynamický, že to, co jsme věděli před měsícem, už následující dny nemusí platit.

Zároveň ovšem při péči v nemocnici potřebujete, aby sestry zůstávaly obvykle lidské...

Ano, protože sestry jsou vždycky pacientům daleko blíží než my lékaři. Laskavá, šikovná,

chytrá a vzdělaná sestra, to je prostě polovina doktora. Myslím si, že si je zaslouží jak pacienti, tak my lékaři, protože naše spolupráce je tak úzká a provázaná, že jeden bez druhého vlastně nemůžeme být. A pacienti potřebují obstarání základních biologických potřeb a také přívětivé chování, což jim pomůže se zklidnit a lépe zvládat léčbu.

Za 25 let jste v profesi lékaře a pedagoga zažil fascinující období.

Studium medicíny jsem dokončil v roce 1998 a záhy po mém příchodu do Českých Budějovic v roce 2007 jsem kontaktoval profesora Miloše Velemínského, který byl děkanem ZSF JU, zda bych mohl být činný i v akademické sféře. Přišel jsem totiž z fakultní nemocnice v Olomouci a měl jsem chuť nadále pokračovat ve spolupráci s vysokou školou. Stal jsem se členem vědecké rady a po dalších volbách si mě nová děkanka profesorka Valérie Tóthová vybrala jako proděkana pro vědu a výzkum. V nemocnici jsme tehdy zažívali pionýrské období, kdy jsme zde v roce 2007 úplně od základu vybudovali pracoviště, které je dnes třetím největším republikovým centrem a poskytuje komplexní arytmiologickou péči.

Jak na tyto začátky vzpomínáte?

Bylo to krásné a neopakovatelné, pracovali jsme dlouho do noci a s obrovským nasazením a nadšením. Taková příležitost se nenaskytne každé generaci a jsem za ni vděčný. Zažili jsme příliv nových technologií a je realitou, že když srovnáte zdravotní péči před 20 lety a dnes, jsme někde úplně jinde. V technickém vybavení, ve spektru podávaných léků či ve složitosti stavů, v nichž nám pacienti přežívají. Některá akutní onemocnění se dostávají do stavu chronicity, řešíme úplně jiné spektrum problémů než před čtvrtstoletím. V arytmiologii byl před čtvrtstoletím průměrný věk našeho pacienta kolem 50 až 55 let, nyní je to 70 až 75 let.

A vždy dbáme na to, aby se po operaci dobře zotavil a byl schopen návratu do kvalitativně přívětivého života.

V nemocnici jste náměstkem pro vědu, výzkum a školství. Jak spolupracujete s Jihočeskou univerzitou v oblasti vědy?

Chceme rozvíjet vědecké výzkumné granty a nebráníme se spolupráci s jakoukoliv akademickou institucí v České republice. Jihočeskou univerzitu máme nejbliž, takže logicky zde máme významné partnery, ale další vztahy máme navázané také se 3. lékařskou fakultou Univerzity Karlovy atd. Se Zdravotně sociální fakultou má nemocnice podepsáno memorandum o vědecko-výzkumné spolupráci a je zapojována jako spoluřešitel do různých jejích projektů. Aktuálně společně řešíme několik grantových projektů, jichž se účastní lékaři z kardiologie a kardiologie, ale také z gynekologie. S Přírodovědeckou fakultou JU spolupracujeme na téma metaboliky a využití umělé inteligence. Významným partnerem je pro nás také Biologické centrum Akademie věd ČR v Českých Budějovicích.

Věhlas českobudějovického Kardiocentra přesahuje hranice kraje. Řekla bych, že vás považujeme v podstatě za kouzelníky – a spousta lidí spoléhá na to, že je prostě nějak opravíte. Proč jste si vlastně zvolil, že se budete věnovat srdci?

Vždy mne velmi bavila elektrika v srdci a hned od počátku jsem chtěl dělat něco, co má spojitost s elektrickými signály. Už na medicíně jsem se ohlížel tímto směrem. Než jsem nastoupil do Českých Budějovic, působil jsem v Olomouci, kde bylo v arytmologickém oboru špičkové pracoviště, mimochodem tehdy jedno z prvních takto specializovaných pracovišť v České republice. Byl jsem tedy u zdroje. Dlouhé hodiny a večery jsme s kolegy trávili tím, že jsme srdce elektricky vyšetřovali a snažili jsme se dát jej do

pořádku. Nikdy nepřestanu žasnout, jak je tělo moudré a jak dokážeme jeho moudrosti využít v náš prospěch.

Zdravotně sociální fakulta má ve svém logu pět srdcí. To by se vám na kardiou mohlo líbit.

To ano, jenomže člověk má srdce jenom jedno. Na rozdíl od párových orgánů, jako jsou třeba ledviny nebo plíce – s jednou ledvinou fungovat můžeme, ale srdce nahradit nelze. Je dobře na to myslet a podle toho se k našemu srdci chovat a vážit si toho, jak nám slouží.

Text: Alena Binterová

Foto: Aleš Motejl

Prof. MUDr. Mgr. Alan Bulava, Ph.D. (nar. 1974) pracuje od r. 2007 jako vedoucí lékař arytmologie a kardiostimulace v Kardiocentru Nemocnice České Budějovice, a.s. Působí dále na Lékařské fakultě Univerzity Palackého v Olomouci, na Zdravotně sociální fakultě Jihočeské univerzity a kromě toho je lektorem řady mezinárodních vzdělávacích kurzů v kardiologii. Je členem České kardiologické společnosti (ČKS), Evropské kardiologické společnosti a pracovních skupin ČKS Srdeční selhání a Arytmie a kardiostimulace (člen výboru). Profesioním zaměřením je kardiolog a zabývá se především elektroimpulzoterapií a katérovou ablační léčbou srdečních arytmií. Je autorem více než 350 sdělení na domácích a především zahraničních odborných fórech a více než 130 původních či přehledných prací převážně v zahraničních odborných časopisech. Působí jako recenzent několika českých i evropských kardiologických časopisů a je šéfredaktorem časopisu *Journal of Applied Biomedicine* a členem vědecké rady Jihočeské univerzity.

TRENDEM JE SLUČOVÁNÍ PŘÍRODOVĚDNÝCH PŘEDMĚTŮ

Učitelství Science pro SŠ je magisterský dvouletý profesní program, unikátní a jediný v ČR, který reaguje na aktuální reformu vzdělávání učitelů. Je inspirován ze zahraničí a představuje zajímavou volbou pro absolventy bakalářských učitelských i neučitelských programů.

České základní a střední školy jsou odnepaměti zvyklé vyučovat přírodovědné předměty odděleně. To se možná brzy změní – trendem je totiž slučování předmětů. Matematika, fyzika, chemie, biologie, geografie nebo informatika se tak možná v budoucnu propojí v mezipředmětových blocích Science. „Na některých školách se už bloky Science vyučují, ale často tak, že například třetinu pojme biologie, třetinu chemie, třetinu fyzika. Náš přístup je jiný, chceme jednotlivé předměty integrovat,“ vysvětluje docentka Jana Kalová z katedry matematiky Přírodovědecké fakulty JU. V Česku je tento přístup zatím unikátní, Jana Kalová načerpala inspiraci během dlouhodobého pobytu ve Spojených státech amerických. Sama pak tyto zkušenosti zužitkovala při výuce matematiky na českobudějovickém gymnáziu Jiřovcova. A její zkušenosti hovoří jasně – děti taková výuka více vtáhne do dění, dokáží pak více přemýšlet v souvislostech. A jak taková integrovaná výuka vlastně vypadá? Učitel zvolí téma, například přírodní katastrofy, a s žáky jej rozebere z pohledu jednotlivých vědních oborů. „Například na zemětřesení se můžete podívat z pohledu geografa, matematik jej může popsat logaritmy, fyzik se zaměřit na energie, chemika nebo ekologa zase mohou zajímat vlivy na okolní prostředí. Stejně tak můžeme zpracovat téma vody, vesmíru, energií, lidských smyslů a mnoha dalších,“ vysvětluje Jana Kalová. Spousta učitelů by tímto způsobem prý ráda vyučovala, ale z důvodu vytížení nemají

čas takové pracovní materiály připravovat. Ideální je tedy připravit hotové sady témat, která učitelé mohou rovnou přenést do výuky. Tvorbou materiálů se studenti Učitelství science také budou zabývat.

„Na fakultě s tímto mezioborovým přístupem máme zkušenosti, již nyní realizujeme pro středoškoláky workshopy ScienceLab, kde se na několika stanovištích aktivně seznamují se světem vědy,“ poznamenává Jana Kalová.

V PRAXI UŽ OD PRVNÍHO SEMESTRU

Všeobecně vzdělané učitele přírodovědných předmětů by podle zkušeností Jany Kalové uvítali i ředitelé škol. A právě ve spolupráci se středoškolskými učiteli, s řediteli škol i samotnými studenty učitelství připravila Přírodovědecká fakulta JU navazující dvouletý magisterský program Učitelství science pro střední školy, který rozšiřuje nabídku studia učitelství na PřF JU. Jedná se o první profesní, prakticky zaměřený (tedy ne akademický) program pro vzdělávání budoucích učitelů, což také koresponduje s probíhající proměnou ve vzdělávání na základních a středních školách. „Jsme velmi rádi, že jsme jako první dostali důvěru MŠMT a tento studijní program můžeme realizovat,“ říká Jana Kalová, která na fakultě působí také jako proděkanka pro učitelství. Program je určen nejen absolventům bakalářských programů pro vzdělávání, ale i absolventům bakalářských odborných programů, kteří tak mají příležitost stát se kvalifikovanými učiteli přírodovědných předmětů, jednotlivých

oborových i spojených v bloku science, a přispět ke snížení nedostatku kvalitních a kvalifikovaných středoškolských učitelů. Studium si vzhledem k velkému počtu povinně volitelných předmětů studenti mohou do velké míry designovat sami podle vlastních preferencí. Oborově didaktické předměty jsou ve velké míře zajištěny aktivními středoškolskými učiteli, kteří spolupracují s Přírodovědeckou fakultou JU. „Hned od prvního semestru začnou studenti s pedagogickou praxí na školách. Společně s vedením škol jsme vybrali nejlepší učitele, kteří se o naše studenty na školách postarají. Již během studia si tak studenti utvoří silnou vazbu s praxí,“ doplňuje Jana Kalová.

STUDIJNÍ PROGRAM NA MÍRU

Mezi povinnými předměty jsou například předměty Integrovaný přístup při výuce biologie, geografie, fyziky a chemie a jeho didaktika. Pro úspěšné složení zkoušky studenti odprezentují a obhájí před kolegy z kurzu vlastní projekt na jimi vybrané téma mezipředmětové integrace. Naučí se také pracovat v tandemu. V jiném povinném předmětu Mezioborový přístup při řešení globálních environmentálních výzev budou studenti aktivně skupinově připravovat a prezentovat konkrétní případové studie z oblasti životního prostředí. Povinným předmětem jsou také Moderní trendy ve výuce přírodovědných předmětů. Studenti si vyzkouší, jak zajímavě a účelně pracovat se žáky, motivovat je a hodně je naučit. Zařazeny jsou také dva bloky povinně volitelných předmětů. První blok bude mít formu projektové výuky. V předmětech zařazených do tohoto bloku se studenti budou zaměřovat na propojování poznatků v rámci jednoho oboru a jejich interpretaci. Druhý blok je pak tvořen předměty, které jsou přípravou k AP zkouškám (Advance Placement Exam, celosvětově realizováno USA College Board).

AP kurzy obsahují mnoho integračních oblastí a témat. Na mnohých středních školách (i v ČR) jsou tyto kurzy prostředkem individualizace výuky. V současné době probíhá pilotní program MŠMT pro uznávání Advanced Placement zkoušek v rámci profilové části maturitních zkoušek. „AP zkoušky probíhají v angličtině a jsou náročnější než naše maturity, takže určitě není na místě obava, že by snižovaly kvalitu našeho školství. Ročně je v Česku složí kolem sta středoškoláků a mají vynikající výsledky. Naším cílem je připravit učitele, kteří budou schopni své žáky na AP zkoušky připravit. Přípravné kurzy jsou totiž poměrně drahé a my bychom byli rádi, aby si je mohl dovolit skutečně každý talentovaný středoškolák,“ vysvětluje Jana Kalová. Studenti nového profesního programu budou ochuzeni ani o rozvoj soft-skills. V předmětu Komunikační dovednosti se budou na modelových situacích zabývat například vedením diskusí, komunikací v krizových situacích nebo technikou vystupování a rétorikou. Součástí studia je také absolvování předmětů povinného pedagogicko-psychologického základu. ●

Text: Miroslav Vlasák

Foto: archiv PŘF JU

HISTORIČKA MAPUJE OSUDY „NALEZENCŮ“

Historické a přitom zároveň vysoce aktuální téma. Takový je předmět unikátního projektu „Nalezenci...“ Markéty Skořepové z Historického ústavu Filozofické fakulty Jihočeské univerzity. Je to jeden z pěti projektů Jihočeské univerzity, který podpořila Grantová agentura České republiky (GAČR). Cílem práce je zaplnit mezeru v poznání péče o opuštěné děti v Čechách a na Moravě v průběhu 19. století.

Projekt se zaměří především na výzkum systému zajišťování pěstounské péče a její praktické fungování. Pozornost se tedy přesune od vnitřního fungování charitativních institucí k výchově dětí v pěstounských rodinách a jejich životním osudům. Práce se přesně jmenuje „Nalezenci. Péče o děti bez rodičů ve venkovském prostředí 19. století“.

Nutnost postarat se o děti bez rodičů totiž není problémem, který by vznikl v moderní době. V minulosti představovali nejpalčivější problém sirotci. „Podle různých odhadů evropských historiků v raném novověku předčasná smrt rodičů zaskočila asi třetinu dětí, otce nebo matku postrádala možná celá polovina dospívajících,“ řekla Markéta Skořepová.

Dobová institucionální podpora směřovala spíše k těm, kteří ztratili otce, ale třeba lidové pohádky ukazují, že společnost soucítila i s dětmi, kterým zemřela maminka. Zákonné normy se dlouho soustředily hlavně na zabezpečení majetku pro nezletilé sirotky, něco, co bychom mohli označit jako „zájem dítěte“, se víceméně objevilo až v občanském zákoníku z roku 1811.

V novověké společnosti, či spíše na jejím okraji, se ovšem pohybovaly i děti, které své rodiče vůbec nepoznaly. Svobodným matkám a jejich potomkům bývalo tradičně příznáváno jen velmi málo práv. Za nemanželské těhotenství hrozily vysoké tresty, a i když nebyvaly vždy vykonávány v plné výši, ostuda

a sociální problémy, které je provázely, přinutily řadu žen k zoufalým pokusům o potrat nebo dokonce vraždu novorozence.

PRVNÍ BABY BOXY

Situace se změnila na konci 18. století, kdy si panovníci uvědomili ekonomickou hodnotu lidských životů a začali intenzivně usilovat o nárůst populace. U nás podnikl zásadní krok císař Josef II., díky kterému v osmdesátých letech 18. století v hlavních městech monarchie vznikly porodnice určené primárně chudým, svobodným ženám. Jednou z nich byla pražská porodnice U Apolináře, která se dnes těší pověsti špičkového lékařského pracoviště, po většinu 19. století ovšem plnila spíše sociální než medicínské poslání. „Porodnice této doby byly totiž pravidelně spojeny s nalezinci a hlavní služba, jíž poskytovaly, byla anonymita a možnost zanechat novorozence v péči ústavu,“ uvedla doktorka Skořepová.

Odkládání dětí v 19. století představovalo celoevropský fenomén: na proslulý londýnský nalezinec přispívala anglická smetánka, francouzský císař Napoleon nařídil po celé zemi vybudovat speciální otočné schránky fungující na stejném principu jako dnešní baby boxy. Nalezince všude fungovaly na zhruba stejném principu: po pár dnech, kdy se o novorozence staral personál ústavu, se dítěte na několik let ujala kojná a odstěhovala je k sobě domů, nejlépe na venkov. Důvodem byly omezené kapacity nalezince, představa,

že městské prostředí malým dětem obecně nesvědčí, a především neexistence kvalitní kojenecké stravy, která by mohla nahradit mateřské mléko. Děti musely být kojeny, tedy předány do péče ženy, která nedávno porodila a buď o své vlastní dítě přišla, nebo si troufala uživit je obě.

PLACENÁ SLUŽBA

Šlo samozřejmě o placenou službu, v řadě regionů si ženy takto přivydělávaly naprosto běžně. Z jižních Čech máme například zprávu, že na konci 19. století v některých vesnicích většina matek s každým vlastním dítětem vychovala ještě jednoho „sirotka“. Ano, „sirotka“ – dobová nařízení přikazovala mluvit o dětech z ústavů jako o osiřelých, protože bylo jasné, že označení nalezenec, poukazující na nemanželský původ, by dětem v jejich nelehkém osudu ještě přitížilo. Odložené děti samozřejmě směřovaly především do chudších rodin, které měly zájem o získání příplatku za péči a později také pracovní síly. O jejich životě u pěstounů však dosud není známo skoro nic: právě tento nedostatek se bude snažit napravit chystaný

projekt. „Jeho cílem bude podrobně zmapovat, kam byly děti z nalezinců posílány, jaké rodiny se jich ujímaly, jaké měly životní vyhlídky,“ uvedla doktorka Skořepová. Výzkum bude poměrně složitý, informace bude třeba hledat v různých typech historických pramenů, třeba i ve farních archivech, neboť o pěstounských rodinách a jim svěřených dětech měli podávat zprávy místní faráři. Bohužel nejsnazším způsobem, jak zjistit, že v určitém místě bylo zvykem přijímat děti z ústavů, je pohled do matrik zemřelých, protože nalezenec provázela tragická dětská úmrtnost. Stát proto brzy začal podporovat rodinnou péči a ženy, které by jinak musely své dítě odložit z finančních důvodů, získaly nárok na podporu. I v případě, že se přece jen musely svého potomka vzdát, mohly jej za určitých podmínek u pěstounů navštěvovat. Je tedy zřejmé, že péče o chudé děti „bez rodičů“ měla alespoň teoreticky řadu moderních, pokrokových rysů. Jak ovšem fungovala doopravdy, ukáže teprve následující výzkum. ●

Text: Marek Kerles

Foto: Aleš Motejl

RUDOLF ZAHRADNÍK MÁ V PRAZE PAMĚTNÍ DESKU

Učená společnost ČR odhalila v Praze pamětní desku vynikajícímu vědci Rudolfu Zahradníkovi. Jejím autorem je sochař a medailér Dr. Josef Lorenc z katedry výtvarné výchovy Pedagogické fakulty JU.

Profesor Rudolf Zahradník (1928–2020) byl fyzikální chemik, který stál u počátků kvantové chemie v České republice. Byl zároveň předsedou Akademie věd ČR v období 1993–2001 a prvním předsedou Učené společnosti ČR v letech 1994–1997. A právě Učená společnost České republiky, v jejímž čele je v současné době profesor Libor Grubhoffer, odhalila ve čtvrtek 14. března 2024 pamětní desku Rudolfu Zahradníkovi a jeho ženě Mileně – deska byla odhalena na fasádě domu v Heřmanově ulici 37 v Praze 7, kde manželé Zahradníkovi řadu let žili. Slavnostního ceremoniálu se zúčastnilo vedení Učené společnosti a přední zástupci akademické obce.

„Rudolf Zahradník pro mě představoval v jedné osobě monokrystal charismatického profesora, vědce světového věhlasu, statečného člověka a morální autority.

Mít ho za šéfa v době, kdy stál v čele Akademie věd, bylo pro mě velikou ctí a mít ho posléze za blízkého přítele bylo velikým darem, jehož si nepřestanu nikdy vážit,“ říká Libor Grubhoffer, který ke spolupráci na pamětní desce přizval sochaře Josefa Lorence z Pedagogické fakulty JU. „S katedrou výtvarné výchovy PF JU mě poji dlouholeté přátelství. Jsem jejím velkým příznivcem z doby mého rektorského působení, tehdy byla při vnějším hodnocení Akreditační komisí označena za rodinné stříbro Pedagogické fakulty JU a dávána za vzor ostatním pedagogickým fakultám v naší zemi,“ vysvětluje bývalý rektor JU Grubhoffer.

Na pamětní desce pracoval Josef Lorenc dva roky. Jedná se o bronzovou glazuru vypálenou v keramické peci. „Práce se vyvíjela pomalu, vnímal jsem desku profesoru Zahradníkovi jako velmi závažný a zodpovědný úkol. Byl jsem sice vybaven množstvím obrazového materiálu, ale při transpozici jednotlivých fotografií přicházely reakce, že takto si tatínka, přítele nebo kolegu nevybavují. Proto schválený výsledek provázený kladnými reakcemi je vlastně syntézou obrazového materiálu a vzpomínek,“ popisuje práci na díle sochař Josef Lorenc. „Díky Liboru Grubhofferovi, kterého si velmi vážím, se mi též podařilo maličko nahlédnout do úžasného světa špičkové vědy a setkat se s jejími osobnostmi,“ dodává. ●

Text: Miroslav Vlasák

Foto: Jana Plavec

GoDrive
budejcký carsharing

Jak na to?

- ▶ **Stáhněte a nainstalujte si aplikaci GoDrive.**
- ▶ **Pošlete nám na email info@godrive.cz fotografii vašeho **studentského** nebo **zaměstnaneckého průkazu.****
- ▶ **Otevřete appku a v záložce "doporuč GoDrive" zadejte partnerský kód Jihočeské univerzity.**

Jsi tu na doporučení od přátel?

- 1. Registrovaný kód doporučení **ECAJNQHPV** odměna využita
- 2. Splň všechny podmínky ⓘ
- 3. Získáš odměnu 1 hodina + 50 km zdarma

**Partnerská sleva 7%
je nastavená ;)**

Půjčte si auto

7% SLEVA

- ✓ Pro všechny **studenty a zaměstnance JU**
- ✓ S aktivním partnerským kódem **JU - ECAJNQHPV**
- ✓ **Na každou jízdu!**

www.godrive.cz

TERMÁLNÍ VODY OBÝVAJÍ RACI OD PROTINOŽCŮ

Termální vody v Maďarsku jsou ideálním místem pro přežívání teplomilných nepůvodních druhů z celého světa. Tým výzkumníků z Fakulty rybářství a ochrany vod už několik let ve spolupráci s maďarskými kolegy tamní vody monitoruje. Vedle exotických druhů ryb a krevet v nich nalézají i dosud nepopsané druhy raků z Nové Guineje.

Termální vody nejsou jen lákavou destinací pro trávení dovolené, na kterou každoročně vyrazí desítky tisíc Čechů. Vhodné prostředí pro život v nich nalézají také řada živočichů, které bychom jinak v našich zeměpisných šířkách nenašli. Krevet, exotičtí raci nebo například cichlidy, tedy ryby obývající tropické a subtropické oblasti Afriky a Jižní Ameriky. Na monitoring těchto teplomilných nepůvodních druhů se zaměřil tým odborníků, jehož součástí byli biologové z Laboratoře sladkovodních ekosystémů Fakulty rybářství a ochrany vod.

Vědci prováděli výzkum na lokalitách v okolí velkých měst, jako jsou Budapešť anebo Miškovec. Důležitým místem bylo termální jezero Hévíz. Zatímco v jezeře dosahuje teplota 33 až 36 stupňů, v odtocích se uplatňuje teplotní gradient, a tak jednotlivé druhy snadno naleznou ideální teplotní podmínky pro přežití. „Jen v případě raků jsme identifikovali přes deset introdukovaných nepůvodních druhů,“ popisuje docent Martin Bláha, který se na výzkumu významně podílí. „Vedle raka červeného a mramorovaného, jež patří k severoamerickým invazním druhům a v Evropě se poslední dobou rychle šíří, a také raka červenoklepetého z rodu *Cherax*, jehož domovinou je Austrálie a Nová Guinea, jsme k našemu překvapení narazili na celou řadu dalších exotických druhů z rodu *Cherax*. Jde o raka cihlového, ohňohrotého a čtyři dosud vědou nepopsané druhy,“ přibližuje Martin Bláha.

„Raci rodu *Cherax*, vyskytující se na Nové Guineji.“

FUNGUJÍ JAKO INKUBÁTOR

Barevní raci z ostrova Nová Guinea lákají Martina Bláhu dlouhodobě. V roce 2017 podnikl s kolegou z České zemědělské univerzity, Jiřím Patokou, na ostrov neprobádaných pralesů a obávaných domorodců expedici, během níž učinili významný objev raka nažloutlého, prvního dosud známého jeskynního raka na jižní polokouli. Indonésie, zejména Nová Guinea, představuje hlavní lokalitu pro diverzitu raků rodu *Cherax*. Raci z tohoto rodu se vyznačují velkou barevností, jsou tedy pro akvarijní chov velmi atraktivní. To je důvodem, proč se tyto raci v termálních vodách v Maďarsku objevují. Jsou zajímaví pro amatérské akvaristy, kterým jejich „mazlíčci“ někdy přerostou přes hlavu nebo se v případě nežádoucích druhů z unijního seznamu obávají penalizace, a tak je vypouštějí do přírody. „Příčinou je každopádně rozvinutý obchod s akvarijními a terarijními zvířaty, který je jedním z hlavních zdrojů šíření nepůvodních druhů.“

Termální vody jsou atraktivní lokalitou také pro chovatele, neboť fungují jako levné inkubátory. Chovatelé do nich nepůvodní druhy vysadí, ti se v nich namnoží, načež je akvaristé odloví a pak prodávají," vysvětluje Martin Bláha. Odlov raků pro akvaristické účely v Indonésii nebo na Nové Guinei většinou probíhá legálně a importéři mají potřebné certifikáty. Vědci s nimi spolupracují, a když v jejich nabídkové databázi naleznou raka, u kterého existuje podezření, že se jedná o ještě nepopsaný druh, odkoupí si ho od nich, anebo importéři vědce rovnou sami kontaktují. Existuje ovšem riziko, že se předmětem distribuce můžou stát druhy ohrožené, vzácné. Jedním z cílů českých a maďarských výzkumníků je takovým změnám předcházet.

Vedle exotických raků narazili vědci v termálních vodách také na jiné nepůvodní živočichy. Podařilo se jim identifikovat zástupce sladkovodních krevet s početnou populací druhu *Neocaridina denticulata*, kterou je možné zakoupit v každé akvaristice. Vedle toho našli další čtyři druhy, z nichž tři byly v Evropě ve volné přírodě zaznamenány poprvé. Další početnou skupinou byly ryby, zejména v termálních jezeře Héviz. Ke svému překvapení tam vedle cichlid odlovovali kančíky, gupky nebo živorodky.

INVAZNÍCH DRUHŮ PŘIBÝVÁ

V České republice přírodní termální prameny nemáme, a tak u nás exotické druhy podobné těm v Maďarsku nenalezeme. Kromě invazních severoamerických druhů, jako jsou rak signální a rak pruhovaný, se u nás ale vyskytuje teplejší mramorovaný. „Ještě nedávno jsme nepředpokládali, že by byl u nás rak mramorovaný schopen přežít zimní období. Dnes už ho u nás máme. Jedná se hlavně o několik lokalit v Praze, kde je vyšší pravděpodobnost, že někdo nechtěného mazlíčka odloží, a kde využívá teplejšího klimatu, který je

Martin Bláha při terénním výzkumu.

pro velká města typický," upřesňuje Martin Bláha.

Vedle obchodu s akvarijními organismy přispívají k šíření nepůvodních druhů klimatické změny. Čelit se mu pokouší evropská legislativa, která pracuje se seznamem invazních druhů a přijímá příslušná opatření. Nejdůležitějším nástrojem k boji s nežádoucími živočichy a rostlinami je ale osvěta. Vzdělávání nejen chovatelů a překupníků exotických druhů, ale celé veřejnosti. „Ve chvíli, kdy potenciálně invazní druh do přírody pronikne a je schopen zakládat v ní nové populace, je už pozdě. Šance na jeho eradikaci bývá nízká, v řadě případů nulová. Nejeftivnější je proto prevence,“ uzavírá Martin Bláha. ●

Text: Miroslav Boček

Foto: archiv Martina Bláhy

NOVÝ DOKTORSKÝ PROGRAM JE V TUZEMSKU UNIKÁTNÍ

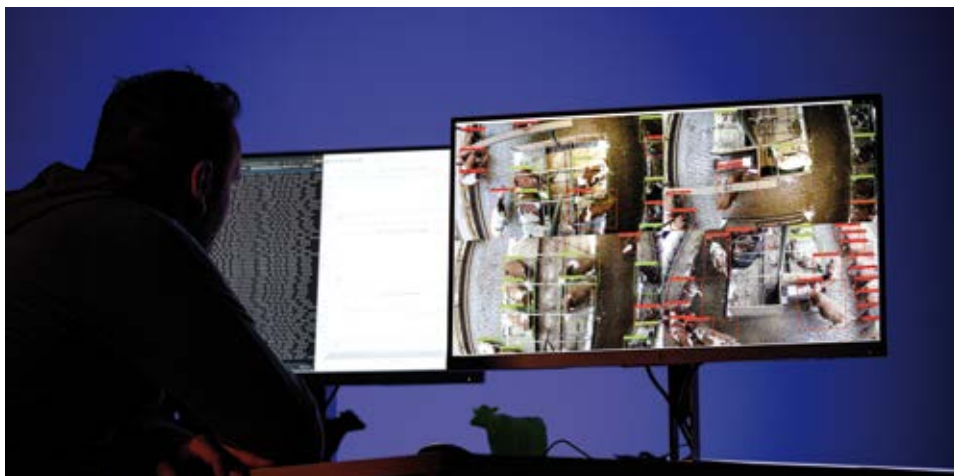
Zemědělství v současnosti prochází dynamickým vývojem, který zcela změní jeho podobu. Pronikají do něj pokročilé inteligentní systémy využívající nejmodernější výpočetní metody. Fakulta zemědělská a technologická JU na tento trend reaguje a otevírá doktorský studijní program Zemědělství a technologie 4.0, který je prvním doktorským studiem v této oblasti v České republice.

Zatímco plně automatizované robotické dojírnny skotu nebo autonomní stroje bez potřeby lidské obsluhy už jsou dnes v zemědělství poměrně běžnou praxí, metody umělé inteligence, strojového vidění nebo strojového učení do něj teprve pronikají. V budoucnu ale budou hrát klíčovou roli. „Vstupujeme do nové etapy označované jako Zemědělství 4.0 a ve studijních plánech i výzkumné činnosti na fakultě je potřeba na tuto situaci rychle reagovat, aby profil absolventa odpovídal požadavkům pracovního trhu. Umělá inteligence bude stále intenzivněji pronikat do našich každodenních životů, oblast zemědělství nevyjímaje,“ zmiňuje děkan FZT JU Petr Bartoš. Absolvovat výuku pouze klasických zemědělských disciplín už podle něj pro kvalitní přípravu absolventů nestačí. „Znalosti absolventů musí být více komplexní, musí zasahovat do celé řady dalších oborů, oblast technologií nevyjímaje,“ vysvětluje Petr Bartoš.

BUCOUCNOSTÍ JE PRECIZNÍ ZEMĚDĚLSTVÍ

Vedení fakulty tak postupně reviduje studijní plány, aby lépe odpovídaly současným potřebám pracovního trhu. „Předměty orientované na výuku klasické mechanizace jsme výrazně redukovali, prostor naopak dostaly předměty zaměřené na elektroniku, automatizaci a řízení, moderní výpočetní technologie, CAD design a podobně,“ zmiňuje děkan. Nyní fakulta jako první v republice otevírá zcela nový doktorský studijní

program Zemědělství a technologie 4.0. Tento program klade důraz na získání hlubokých a systematických znalostí a dovedností v oblasti využití moderních výpočetních metod, jako jsou metody umělé inteligence, elektroniky a automatizace, počítačové simulace a využití experimentálních dat pro inovativní technická řešení. „Znalosti a dovednosti v oblasti informačních technologií a automatizace jsou v zemědělských a potravinářských podnicích stále více ceněny a žádaný,“ říká Petr Bartoš, který je garantem nového programu. Jedná se například o polo či plně automatizované technologické systémy pro řízení podniku, dojírnny roboty, autonomní systémy navádění zemědělských strojů, autonomní roboty pro rostlinnou výrobu, nové technologie pro potravinářský průmysl nebo moderní technologie k optimalizaci využití zdrojů a zlepšení výnosů v precizním zemědělství. Takzvané precizní zemědělství je možností, jak účinně zavádět environmentálně šetrné pěstební a chovatelské postupy, které jsou cílem evropské hospodářské politiky na následující desetiletí. Umožní například cílenou aplikaci pesticidů, biopřípravků, hnojiv, léčiv a dalších preparátů vedoucích k environmentálně šetrnému hospodaření. Je zřejmé, že další zvyšování efektivity zemědělské a potravinářské produkce je bez aplikace moderních technologických postupů prakticky nerealizovatelné. „Jsou totiž prakticky jedinou ekonomicky rentabilní a také

udržitelnou odpovědí na akutní nedostatek pracovní síly,” upozorňuje Petr Bartoš.

PŘIPRAVUJE SE ANGLICKÁ VARIANTA PROGRAMU

Absolventi studijního programu Zemědělství a technologie 4.0 naleznou uplatnění nejen v zemědělských podnicích, ale také v řadě společností, které se zabývají vývojem technologických systémů. Nové technologie využívající metod umělé inteligence totiž mají značný aplikační přesah i mimo oblast zemědělství, protože dovednosti, kterými je uchazeč vybaven, je možné poměrně jednoduše aplikovat v řadě jiných oblastí, které nemají se zemědělstvím mnoho společného. O studium v novém studijním programu je velký zájem nejen u absolventů českých vysokých škol, ale zejména u uchazečů ze zahraničí. Proto fakulta připravuje také jeho anglickou variantu s názvem Smart Agriculture and Technology. Pokud bude Národním akreditačním úřadem pro vysoké školství tomuto studijnímu programu udělena akreditace, bude to první doktorský studijní program na Fakultě zemědělské a technologické JU uskutečňovaný ryze v anglickém jazyce. „Zapojení studentů ze

zahraničí do výzkumných týmů přispívá k internacionalizaci fakulty, umožňuje navázat spolupráci ve vědě a výzkumu se zahraničními univerzitami, ze kterých se uchazeči etablojí, a přispívá ke zvýšení odborných kompetencí akademických pracovníků FZT JU,” dodává Petr Bartoš.

Vznik studijního programu byl podpořen z projektu Národního plánu obnovy s rozpočtem cca 25 milionů korun. Tyto finanční prostředky byly využity zejména na pořízení špičkového přístrojového vybavení, které mohou doktorandi a akademici využívat ve své výzkumné činnosti. Zároveň se podařilo propojit odborníky z řady vysokých škol, kteří odborně působí v relevantních oblastech a kteří jsou členy oborové rady studijního programu či vědecké rady fakulty – ČVUT v Praze, VUT v Brně, ČZU, MENDELU, Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, Univerzita Hradec Králové, Technická univerzita v Liberci či UKF v Nitře. Fakulta tak nabízí kvalitní studijní program, jehož absolventi budou mít skvělou pozici při vstupu na pracovní trh. ●

Text: Miroslav Vlasák

Foto: Jiří Tvaroh

BOUDA BURGERS VZNIKLA JAKO STUDENTSKÝ PROJEKT

Od časů, kdy dva studenti Ekonomické fakulty začali sytit jedlíky v Boudě postavené v kampusu Jihočeské univerzity, uplynulo už osm let. Firma za tu dobu výrazně zvětšila své teritorium a v polovině března otevřela v DOC Mercury svoji největší pobočku. Občerstvení zajišťuje i při řadě akcí pořádaných pro studenty JU.

Oboru zůstal věrný, osamostatnil se a ve jménu Bouda Burgers šel cílevědomě za svou vizí. Vylepšil recepturu, rozšířil síť v Českých Budějovicích a má v plánu expandovat i mimo město a kraj – s ambicí stát se jednou českým McDonaldem. Filozofií podniku, který se vypracoval v nejrozsáhlejší street food koncept ve městě, je „fast real food“ – tj. skutečně kvalitní jídlo, na které zákazník nemusí dlouho čekat. Proto užívá slogan CO CHCEŠ, TO DOSTANEŠ. „Díky surovinám, technice a vybavení kuchyně i proškolenosti našich zaměstnanců

dodáváme zákazníkům produkty ve skvělé kvalitě a zároveň velice rychle,“ vysvětluje majitel. Spoléhá na kvalitu svého dodavatele masa, kterým je řeznictví a uzenářství Antoni, a pozornost věnuje i pečivu – Pekařství Křížák pro něj vytváří speciální ručně dělané housky vhodné jak pro konzumaci přímo na místě, tak pro delivery.

SPOLUŽÁCI A VYUČUJÍCÍ FANDILI

V kampusu JU zůstala Bouda zhruba rok, ale protože univerzita začala stavět studentský klub Kampa, prostor pro další občerstvení už

tam nebyl. Bylo nutné hledat si jinou adresu. Odcházení bolelo, dokonce vznikla petice na podporu Boudy s asi 800 podpisy. Avšak s odstupem času to Petr Hojdánek vidí jako užitečnou výzvu, která mu otevřela důležitější cestu. Na svoji alma mater vzpomíná rád a s uznáním. „Vysoká škola mě naučila chytit se každé příležitosti, která se mi otevře.

Na Ekonomické fakultě jsem studoval obor Řízení a ekonomika podniku a potkal tam spoustu učitelů, kteří nám dokázali předat ty podstatné informace a poradit s podnikáním. Cítili jsme, že nám fandí, což je moc důležité,“ říká. Ověřil si to na vlastní kůži už za provozu Boudy, kam si pro občerstvení chodili jeho spolužáci i vyučující, fakulta jim za symbolický nájem dala k dispozici nevyužitý kabinet jako kancelář. Působil i ve studentské unii, založil nezávislou studentskou televizi... Zpětně lituje pouze toho, že si během školy nenašel čas vyjet někam do zahraničí na stáž. Ale to už se prostě stihnout nedalo – se spolužákem Michalem Brychtou totiž zužitkovali ještě předmět v druhém ročníku, což byla logistika. Zaměřili se na prodej kávy a otevřeli kavárnu na Zdravotně sociální fakultě, která funguje dodnes.

Poté, co museli roku 2016 opustit kampus, neměli jinou šanci než vstoupit do reálného byznysu a utkat se s opravdovou konkurencí. Možnost dostali u obchodního centra Čtyři Dvory. „To, co jsme ze začátku brali jako křivdu, se nakonec stalo krokem vpřed. Museli jsme se naučit rychle reagovat a učit se ze svých chyb. Začátkem roku 2017 prošla BOUDA celkovým rebrandingem. Nezměnilo se jen logo, rozšířili jsme také nabídku produktů, začali se prezentovat na veletrzích a kulturních akcích. Rozšiřovala se i naše zákaznická základna, a to hlavně díky partnerství se společnostmi Dáme jídlo a Otesánek,“ vzpomíná absolvent. Zkušenost s rozvozem jídla, s nímž začali jako jedni z prvních, se mnohonásobně vyplatila zejména v období covidu. V té době totiž významně vzrostl

zájem o tuto službu. „Gastro se ze dne na den přesunulo do delivery a všichni se museli učit, jak v tom chodit. My jsme se ale nic učit nemuseli, protože jsme v tom konceptu jeli už čtyři roky. Měli jsme zvládnuté obalové materiály i to, jak udržet jídlo teplé. To vše nám opravdu hodně pomohlo získat obrovský náskok před konkurencí,“ vzpomíná Petr Hojdánek. V současné době tento servis obstarává Foodora.

RESTAURACE JAKO SPLNĚNÝ SEN

Velkou výhodou rozvozu je snadná dostupnost služeb i v jiné části města. Ovšem nebývá výjimkou, že díky nízké ceně dopravy si objednávají i zákazníci bydlící blízko. „Spousta lidí doma nevaří a ve finále se jim vyplatí si jídlo objednat – v zahraničí je to už jasný trend,“ dodává podnikatel. Rád cestuje a samozřejmě se v cizině zajímá o gastronomii. Má v oblíbě středomořskou kuchyni, ryby i mořské plody, které sám rád připravuje. Příjemné překvapení zažil v Africe, kde podle něho dovedou vykouzlit z obyčejných potravin velmi chutné pokrmy, a nejvíc si pochutná vždy v Asii. Street food je tam velmi rozšířený a jeho pestrost a čerstvost vyhlášená. „Největší zážitky jsem měl v Japonsku, kde jsem i to nejobyčejnější jídlo v zapadlém stánku dostal skvěle dochucené – bylo vlastně jednoduché, ale zaujalo mě, jak dokázali vytáhnout hlavní chutě a pohrát si se zajímavými komponenty,“ pochvaluje si. Všechny tyto zkušenosti úročí ve svých podnicích, k nimž postupně přibýly i restaurace. Roku 2017 otevřel venkovní letní restauraci Gril a bar Bouda v Chlumu u Třeboně, kde si burgery a čerstvé grilované ryby připravované přímo před zákazníky získaly přízeň místních i turistů. A v roce 2021 si splnil přání mít kamennou restauraci v centru Českých Budějovic, a to v ulici Dr. Stejskala 13 vedle Jihočeského divadla. Je to místo, o němž dlouho snil. Nyní je tam Bistro-Bar Bouda, kde si lidé mohou pochutnat ve

větším klidu. Na rozdíl od pravidel street foodu, kde je důležitá rychlost, mají kuchaři v restauraci víc času si pohrát s pokrmy tak, aby byly i esteticky lákavé. Každý týden obohatí menu nějaká specialita a protože Češi milují sýr, nechybí v nabídce například roztavený cheddar, který zalije celý burger. Kreativité jsou dveře otevřené... Stejně tak si dává firma záležet na moderním vizuálním stylu, který charakterizuje kombinace barev zelená, žlutá a černá. Interiér letos v březnu prošel rekonstrukcí a skvěle se hodí též pro narozeninové a firemní party.

MERCURY JAKO CESTA DÁL

Zatím největší pobočku má od 15. března Bouda Burgers na nejfrekventovanějším místě v Českých Budějovicích, jímž je dopravně obchodní centrum Mercury. Ve Food courtu v prvním patře přímo u eskalátorů poutá pozornost nejen vizuálně, ale i vůní a příjemnou atmosférou. Ve všedních dnech tam od 7 do 10 hodin servíruje snídaně a od 10 do 21 hodin každý den včetně víkendů nabízí pestré menu. Kromě burgerů zahrnuje tortilly, bagety a mnoho dalšího. K snídaní vaječné speciality, cronuty, english muffiny a oblíbenou kávu Costa Coffee. Praktické umístění s velkým počtem cestujících má i další výhodu – pomáhá rozšířit povědomí o sortimentu Bouda Burgers i do dalších měst a krajů.

Absolvent Ekonomické fakulty radí mladším spolužákům, ať neotálejí a pokud mají nápad, kterému věří, ať se nebojí ho vyzkoušet. „Teď jste v letech, kdy nemáte co ztratit, a zkušenosti, které tím získáte, jsou k nezaplacení. Čím starší člověk je, tím těžší je začít podnikat, protože už má další závazky. Jihočeská univerzita mi na počátku hodně pomohla a jsem za to vděčný,“ dodává. Gastronomie ho baví, nejvíc ho těší kontakt se spokojenými zákazníky. Ale ověřil si, že existuje spousta jednodušších typů podnikání, protože v gastronomii je trh velmi

neúprosný a diktuje ceny. Každý zákazník má vlastní představu o kvalitě produktu a přesně ví, kolik za něj chce utratit. Proto je zde nezbytné velice pečlivě sledovat konkurenci, zatímco v jiných odvětvích je cenové rozpětí mnohem víc variabilní. „Chybami se člověk učí. Nikdy jsem nepůsobil ve větší gastronomické společnosti a neviděl, jak se velký podnik řídí. Proto na všechno musím přijít sám. To poznání stojí dost peněz a hodně to bolí,“ přiznává otevřeně devěťadvacetiletý muž. Řídit firmu s cca 50 zaměstnanci a brigádníky, sledovat vývoj technologií, vybírat vybavení kuchyní, rozhodovat o podobě interiérů apod., to všechno jsou velké výzvy. Skutečnost, že v oboru gastronomie není vyučený, dokázal obrátit ve svoji výhodu. „V začátcích jsme se museli hodně rychle rozjet a začít makat, pokud jsme chtěli, aby náš projekt přežil. Paradoxně nás to ale nutilo se pořád zlepšovat, což zpětně vidím jako obrovské plus,“ hodnotí Petr Hojdánek. ●

Text: Alena Binterová

Foto: Aleš Motejl

NA ZAČÁTKU BYLO PŘÁNÍ PŘEČÍST SI BIBLI V ORIGINÁLE

Zaměřená na židovskou filosofii a religionistiku otevřelo studentce Teologické fakulty Barboře Landové svět, a to i země zdánlivě nesouvisející. Nejvíc jí přirostl k srdci Izrael, kde současnou válku sleduje se smutkem a velkými obavami.

Když se po gymnáziu rozhodla studovat filosofii, brala tento obor jako základ všech věd a zdroj, jak žasnout nad souvislostmi a zákonitostmi našeho bytí. Při studiu religionistiky objevovala různá náboženství a s přáním přečíst si Bibli v originále se začala učit hebrejštinu a řečtinu. Postupem času ji začalo víc a víc fascinovat židovství. „Pohltilo mě svým důrazem na praktický život. Od narození po smrt, od rána do večera je život protkaný vírou. Má extrémní řád: 613 příkázání, ze kterých by se měl věřící radovat, tedy nebrat je pouze jako

nutnost a povinnost,“ vysvětluje pětadvacetiletá Bára Landová. O žádných svých židovských předcích neví a ani není praktikující věřící, ale vnímá židovské tradice s velkou úctou a zaujetím.

Poprvé Izrael navštívila v roce 2020 soukromě, ale po pěti dnech pobytu přišla omezení kvůli šíření covidu, takže zemi poznala méně, než plánovala. Cítila se tam bezpečně, k čemuž přispívaly přísné kontroly nejen na letišti, ale třeba i v samoobsluhách a na dalších veřejných místech. Velmi ráda využila šance, kterou jí pak poskytla fakulta, a spolu

se dvěma vyučujícími a dalšími dvěma spolužáky strávila na jaře loňského roku v Izraeli měsíční studijní pobyt na univerzitě Bar-Ilan v Tel Avivu. Chodili na přednášky a semináře, a to jak v angličtině (například Introduction to Talmud and Related Rabbinic Literature, kde mluvili o porušení příkázání s odlišným přístupem různých rabínů), ale také v hebrejštině. Ty se týkaly především židovského mysticismu a zaměřovaly se na zásadní knihu Sefer Jecira nebo na koncept zla v kabale. „V mých studiích se mísí zájem o filosofii a religionistiku, tudíž v tomto směru byl pro mě Izrael pokladem. Přála jsem si také zlepšit znalosti moderní hebrejštiny, i tyto přednášky proto byly pro mě obrovským přínosem. Daná univerzita je pro mě perfektní, jelikož se hodně věnuje židovské filosofii,“ vysvětluje studentka, která tam konzultovala i téma své diplomové práce.

Kromě pobytu ve škole se snažila poznat co nejvíc z běžného života i tradic. Zažila ranní šabatovou modlitbu v Tel Avivu, v malé mešitě v Jeruzalémě si povídala o islámu a jiných náboženstvích se členy dané komunity. V Jeruzalémě navštívila Kabalat šabat (přivítání šabatu v pátek večer) u Zdi nářků, kdy se společně zpívá a také tancuje. Nahlédla, jak vypadá průběh bar micvy (obřad, kterým procházejí chlápci, když se stávají nábožensky dospělými muži) u Zdi nářků. Viděla i další města v Izraeli: Akko, kde si prohlédla muslimský hřbitov a mnoho mešit, nazaretskou

baziliku Zvěstování s řadou různých vyobrazení Panny Marie či Tiberiadu, kde se nachází hrob známého židovského filosofa Maimonida. Podívala se též do Betléma, který se nachází na palestinském území.

DIALOG PŘEDPOKLÁDÁ OCHOTU NASLOUCHAT

Další studijní pobyt na této univerzitě v Izraeli si vyjednala loni na podzim. Už měla sbaleno, jenomže pět dní před plánovaným odletem začala válka. Nikam proto neodjela, ale pořád doufala, že to brzy skončí – i v době svého minulého pobytu v Izraeli byla svědkem několika útoků, ale všimla si, že místní jsou na takové situace zjevně zvyklí, takže po pár minutách strávených v krytu se pak bez problémů vracejí ke své běžné činnosti. Zdálo se, že už jsou do jisté míry otupělí, neboť se naučili žít „na horké půdě“. Ačkoli studentka o daném území leccos ví a navíc studuje filosofii, která učí nadhledu, není schopná pochopit příčiny tak hluboké nenávisti. U zrodu spatřuje křivdu a neochotu k dialogu: zamyslet se nad tím, jak to druhý vnímá, a snažit se dostat do jeho pozice. Pro konflikt je typické, že jedna strana řekne svůj názor a uzavře se, takže se vůbec nedokáže zamyslet nad tím, jak situaci vnímá ten druhý.

Na napětí v této oblasti byla předtím Bára už do jisté míry zvyklá. Když loni před plánovaným odjezdem do Izraele dělala online

pohovor do kurzu moderní hebrejštiny, slyšela houkat sirény. „Vyučující se musela jít rychle schovat do krytu. Předtím mi jen řekla: promiňte, počkejte chvíli... Pak se do kanceláře vrátila a mohly jsme pokračovat. To se však během mé zkoušky opakovalo šestkrát. Zatímco ona odbíhala do krytu, já jsem v Českých Budějovicích celou dobu v klidu seděla u počítače,“ popisuje situaci, která působí až filmově. Zkoušku udělala, ale pak stejně do Izraele odjet nemohla.

NA SEVER ZA TICHEM A TMOU

Doma ale zůstat nechtěla, protože už s pobytem v zahraničí počítala a měla vyřízené i stipendium. Nyní je v posledním ročníku magisterského programu a měla v plánu v Izraeli pracovat na své diplomce, k níž je v Česku minimum podkladů. Rozhodla se tedy vydat úplně jiným směrem, a to na sever. Nejdřív do Dánska, kde navázala kontakt s profesorkou Elisou Uusimäki z Aarhuské univerzity, s níž konzultovala svoji diplomovou práci. Strávila v Dánsku měsíc a vyučující, jež dříve působila ve Finsku, jí pak doporučila univerzitní knihovnu v Helsinkách s tím, že je tam ještě více dostupné literatury k dílu helénistického židovského filozofa, o němž studentka píše. V kontrastu s plánovaným pobytem v Izraeli prožila v severských zemích velký kontrast tradic i mentality, který vyplývá z povahy těchto kultur.

Ve Finsku strávila měsíc od začátku prosince do 8. ledna 2024. Byla tam úplně sama, navíc v čase adventu, vánočních svátků i oslav nového roku. To jí přineslo nové zážitky i návrat do vlastního nitra. Už ve tři hodiny odpoledne tam byla tma a charakteristické je i ticho a klid – vůbec nezaznamenala situace, kdy by si lidé spolu povídali například ve vlaku či na letišti. Nemlčí se jen v saunách, které jsou nezbytnou součástí běžného života. „To je jejich sociální prostředí, kde prý vyjednávají všechno včetně důležitých smluv. Všude jinde se mlčí, ale v sauně si lidé povídají,

což je paradox,“ usmívá se. Ráda se učí cizí jazyky, proto se zajímala i o finštinu, ale brzy ji vzdala. „Skončilo to jen u poslechu hudby. Ale líbily se mi různé zvláštnosti. Například ve Finsku proslulém saunovou kulturou mají pro páru, která vzniká v sauně, speciální slovo löyly. Rozlišují také několik druhů sněhu,“ shrnuje. Pravidelnou návštěvu sauny vidí jako jeden z pilířů životního stylu, který Finsko dostal na první místo „nejšťastnějších zemí“ na světě. Když se o důvodech dozvěděla víc, pochopila, že odpověď vězí v odlišném pojetí štěstí: Ve Finsku ho lidé vnímají spíš tak, že se cítí být v bezpečí, finančně zajištěni, věří své vládě a váží si toho, co mají. Po všech zážitcích na cestách doporučuje všem studentům využít možností stáží a dalších výjezdů do zahraničí. Absolvovala i dvě letní školy latiny a hebrejštiny v Římě, které uplatňují speciální metodu učení těchto starobylých jazyků v rámci institutu POLIS. Znalost jazyka bere jako bránu k poznání dané země a kultury. „Absolutně nerozumím tomu, že spolužáci nikam nevyjíždějí. Většinou mají strach, že se v cizině nedomluví. Bojí se udělat chybu, jenomže právě chybami se člověk učí. Je třeba udělat první krok a pak se to rozjede, do cesty přichází řada nápomocných situací. Je to příležitost být strůjcem svého vlastního štěstí,“ říká Barbora Landová. ●

Text: Alena Binterová

Foto: Aleš Motejl, archiv B. Landové

www.jcu.cz

facebook.com/jihoceska.univerzita

twitter.com/JihoceskaUni

Universitas
magazin vnitřních služeb